BENEDICTI IVSTINIANI
E SOCIETATE IESV

ORATIO

HABITA AD COLLEGIVM CARDINALIVM

IN FVNERE INNOCENTII IX. Pont. Max. vi. Idus Ianuarij.
M. D. XCII.

ROMÆ, Apud Ioannem Martinellum. 1592.

SVPERIORVM PERMISSV.

BENEDICTI IVSTINIANI
E SOCIETATE IESV
ORATIO.

XTREMI, ac prope iam præcipitantis anni superioris exitum PP. AA. INNOCENTII Pont. Opt. Max. subita, atque inexpectata mors, & quod caput est, non huic Vrbi solum, sed orbi Christiano vniuerso, tristis, ac luctuosa funestauit: huius insequentis exordium, hæc sollemnis cenotaphij pompa, hæ sepulchrales faces, lugubris morientium psalmodia, istius Ordinis solitudo, ac mæror, Vrbis squallor, & lacrymæ, hic denique parentantium apparatus, non sine gemitus, ac lamentatione consecrarunt. Fuerant hæc olim ipsius immortalis DEI inter homines nascentis incunabulis, diuinique eius quasi rorantis sanguinis prima effusione initiata; quæ merito beatarum mentium gratulatione, pastorum veneratione, ac plausu, ipso denique Magorum aduentu, longaq. peregrinatione celebrata, ingenti cum gaudio, ac totius Christiani populi exultatione, anniuersaria commemoratione reuocabantur. Verum, non dicam extrema tam solidi, ac veri gaudij, sed ipsam exorientem lætitiæ materiam anteuertens, omnem animi nostri sensum, ac motum luctus occupauit: quod ipse etiam Sol princeps luminum reliquorũ, qui toto ferme Innocentij Pontificatu, quasi mortalibus tam singulare, diuinumq. bonum gratularetur, clariori luce omnia complens, terris affulserat; ipso deinde decumbente (si tamen in re tam graui, atq; hoc augustissimo Christiani orbis Senatu, poetarum more libeat ominari) cæcis, ac densis nubibus obductus, iubar omne contraxit; mox etiam, eo iam vita functo, lento quodam imbre, quo veluti communi Ecclesiæ calamitati illacrymari videbatur, non obscura significatione declarauit. Adeo nunc vere, atque ex animo cum patientissimo, eodemq. sanctissimo viro dicere possumus, versam esse in luctum cytharam nostram, & psalterium in vocem flentium. Viderat non ita pridem hęc Basilica Principis Apostolorum INNOCENTIVM hexaphoris elatum, aurata sella, pontificia thiara, auro, gemmisq. coruscãte, ceteris deniq. Pontificatus insignibus tam-

quam alterum inter mortales Deum in vestro PP. AA. quasi diuorum concilio refulgentem. Viderat Roma, atque incredibili omnium ordinum, ac ætatum acclamatione, & plausu exceperat per Vrbem ad Lateranensem Basilicam equitantē,& ante paucos dies sacrosancta illa septem præcipua templa pie,ac religiose obeuntē,& feliciter,atque auspicato initi Pontificatus fructum sperabat amplissimum. Sed ecce tibi(o spes hominum fallaces,atque inanes cogitationes)eumdem omnes primum quidem graui,ac periculoso morbo laborantem, non sine dolore audiuimus; deinde etiam exanimem vidimus redactum in eorum ordinem,ac numerum, qui moriuntur omnes,& quasi aquæ dilabuntur; & de Pontificij fastigij celsitudine, ac maiestate in squallentis tumuli pœdorem,horroremque deiectum. Magnum omnino, ac memorabile humanæ imbecillitatis, & cuncta cernētis Dei, occultoq. iudicio res humanas administrantis documentū, paucorum mensium spatio, tres summos Pontifices ita Pontificatum gessisse, vt sibi viui, ac videntes funeris pompam apparare, & tam claris insignibus, velut infulis velati ad mortem destinari viderentur. Facessat iam peruetusta Platonicorum querela, diuinam prope animi nostri vim, quam ipsi diuinitatis particulam appellarunt,mortali,terrenoq. corpore inclusam, corporeis affectionibus subiacere:illud equidem vehementer admiror, ita hominum animos hac rerum caducarum externa specie,ac fuco deliniri, voluptatum illecebris irretiri, sensuum lenociniis capi, dignitatum,atque honorum fulgore perstringi; vt quem ad exitū vniuersa festinent; quem ad scopulum quæcunque admirantur, ac suspiciunt homines, allisa tandem frangantur; quas in tenebras,ac solitudinem, siue generis claritudo, siue nominis, ac famæ celebritas redigenda sit;quantam denique inopiam,atque egestatem aurum,gemmę, & quicquid rerum,ac pretiosum diues India fundit, aliquando paritura sint, vel stulte non animaduertant, vel inepte dissimulent, vel perfide inficientur. Longissime (mihi credite) ab hac hominum amentia, atque furore abfuit INNOCENTIVS, qui ab ineunte ætate ita vitam instituit, non modo vt mentē diuini,humaniq. iuris scientia,longeq. pulcherrima,atque honestissima plurimarum rerū, quæ ad vsum vitæ pertinent, cognitione compleret; sed ita animum virtutis,atque honestatis studio excoleret, vt quicquid voluptatis titillatione perficitur, quicquid corpus oblectat, quicquid denique impura,ac nefaria oblectatione sensum, animumq. permulcet, tamquam Syrenum scopulos euitaret. Facio libenter PP.AA. vt hinc potissimum mea ordiatur oratio, vbi excurrere, atque exultare facile potest;quod rarum,ac prope inauditum sit, ita quempiam vitæ stadium recta decurrere, vt nusquam offendat, atque in ipso adolescentiæ flore, in illo æstu,atque

ardore

ardore libidinis, voluptatum coeno si non obruatur, at saltem non inquinetur; si non adhærescat, ne impediatur quidem; si non victus, ac defatigatus consistat, at non cursum, contentionemq. remittat; si denique non moriatur, non cum aliquo languore, atque ægritudine aliquando luctetur. Proni sunt hominum sensus & cogitationes ab ipsis pæne incunabulis ad malum; sic prorsus, vt vitia quidem, atque flagitia non vsu, & consuetudine didicisse, non alieno exemplo, atque institutione hausisse, non cum nutricis lacte suxisse, sed cum ipsa exoriente natura penitus traxisse videantur. At extitit aliquando, & annos plurimos in hac vrbe, in hoc orbis terræ theatro, in hac hominnm luce, atque frequentia vixit, qui turpes libidinum motus, effrenatas voluptatis cupiditates, sensuum deniq. permolestas, ac importunas titillationes, vel nullas sensit, vel ita compresit, vt perfecte, atque incorruptæ continentiæ laudem perpetuo conseruaret. O, te, beatum, INNOCENTI, qui periculosos adolescentiæ fluctus quasi cuiusdam procellosi maris gurgites ita feliciter enauigasti, vt quod de Basilio, Gregorio Nazianzeno, atque altero Neocæsariensi Gregorio, viris sanctissimis accepimns, syrtes illas horribiles, ac pęne innumerabiles scopulos præteruectus, non firmus, atque incolumis solum, sed integer, ac purus ad Rempub. accederes; vt iam tũ quasi viro innocentissimo INNOCENTII nomen, quod tibi in Pontificatu non sine diuino consilio placuit, iure tuo deberi tibi quodammodo videretur. Itaque præter indefessam in cognoscendis, ac transigendis negocijs operam, diligentiam, sedulitatem, integritatem, fidem; ita suam Paulo Tertio Pontifici sapientissimo, atque acerrimi iudicij viro, bonisque omnibus, paucis annis probauit industriam, vt difficillimis illis, ac periculosissimis Ecclesię tẽporibus, quibus omnia quodammodo fluctuare videbantur, Auenionẽsi Prouinciæ, pro Archiepiscopo administrãdæ præficeretur. Quo ille in munere quatuor annos ita laudabiliter posuit, vt singulari comitate condita grauitas, mixta cum æquitate incredibilis mansuetudo, cum potestate, atque imperio summa animi coniuncta moderatio, in rebus gerendis prudentia, in subiectorum animis leniter, benigneque tractandis industria, in periculis & prouidendis, & auertendis prouidentia, pietatis, ac religionis studium, victus singularis parsimonia, summa denique vitæ integritas, ac morum innocentia, futuræ laudis, & gloriæ quasi quædam semina, & huiusce postremæ, eiusdemque maximæ Pontificiæ dignitatis omina fuisse videantur. Quamobrem Alexander Farnesius Cardinalis Amplissimus, qui hominis ingenium, ac mores ex ea procuratione, tanquam ex vngue leonem agnouerat, non est passus, eum diutius in illo quasi orbis terræ angulo latitare, qui posset in hac Vrbe velut ingeniorum palæstra, maiore cum sua laude

 ac Rei-

ac Reipublicæ vtilitate versari. Hominem igitur in Vrbem reuocatum, in suam familiaritatem asciuit, & sua ipsius priuata negotia omnia, & publicorum munerum maximam partem illius fidei, atque integritati, nec ita multo post etiam Parmæ administrationem commisit. His veluti honorum, ac publicarum functionum, & munerum gradibus ad Neocrastensem Episcopatum primum Pauli IIII. iudicio, atquè sententia, tum Pij IIII. auctoritate euectus, omnium in se animos, oculosque conuertit; vt qui iam tum communi omnium voce, supremo, ac summo Sacerdotio dignus prædicaretur. Audierat (credo) vel etiam ipse legerat (quid enim vir eruditissimus non viderat?) Beatissimum Augustinum ita in Episcopatu vixisse, vt mensa quidem sua neminem, nisi maledicos, & detractores excluderet, idcirco cum ipse ab ea labe se præstitit semper immunem, tum eo morbo laborantes ita exosos habuit, vt ne illorum quidem aspectum sustineret; assentatoribus autem ita plane offensus erat, vt qui ab ipso aliquid impetraturus videbatur, si blande assentaretur, oleum (quod aiunt) & operam perderet. Muneribus sane, quibus à recto virtutis tramite plerique mortalium abducuntur, sic prorsus abstinuit, vt leuiora etiã munuscula, quę officij, ac beneuolentię gratia transmittuntur, maxima ex parte recusaret; ne forte quę exigua per se essent, multitudine ac frequentia obruerēt, vel preciosioribus donis quasi aditũ aperirent, vel Episcopi certe fidem, atque integritatem suspectã redderēt. Neq; vero vnius Episcopatus finibus, aut vnius Regni spatijs INNOCENTII gloria contineri potuit, sed claruit in celeberrima Tridentina Synodo, quo iussu Pij IIII. vna cũ ceteris Patribus doctrina, & sapientia clarissimis conuenit, indeq. ad omnes Christiani orbis plagas, magna omniũ tum prędicatione, tum admiratione penetrauit. Claruit apud Serenissimum Venetorum Senatum, apud quem auctoritate Pij V. Sanctissimi, ac vigilantissimi Pontificis, sex integros annos Legatum Apostolicum egit, eiusque Pontificis admirabile, planeque diuinum consilium ineundi fœderis contra Turcarum Imperatorem, vnde nobilissima, ac post hominum memoriam gloriosissima naualis victoria ad Echinadas extitit, Venetis ita persuasit; vt quod factu difficillimum putabatur, opera, studio, ac labore, non longissimo tempore perfecerit: vt illius tam claræ, atque insignis victoriæ magna pars INNOCENTII diligentiæ, industriæ, ac sedulitati debeatur. Claruit in hac ipsa Vrbe, vbi Veneta legatione perfunctus, & Episcopatus officio solutus, quod illius cæli inclementiam ferre non posset, publicis muneribus ita præfuit, vt siue supplices libellos tractaret, diligentiam, ac sedulitatem non vulgarem; siue de administranda Repub. consuleretur, iustitiam, ac prudentiam singularem; siue de fide, ac religione ab Inquisitoribus interrogaretur, scientiam, ac pietatem

tatem admirabilem; siue denique GREGORIO Tertiodecimo iubente,de imperij,potestatisque finibus responderet, integram,atque incorruptam fidem,& constantiam præseferret. Quamobrem is,quem modò nominaui, GREGORIVS, de omnibus quidem Ecclesiæ partibus, sed præcipue de isto Amplissimo,& sacrosancto Collegio optime meritus, cum ineunte suo illo in omnem æternitatem memorabili Pontificatu INNOCENTIVM Hierosolymitanum Patriarcham declarasset,eo senescente iam,atque ad exitum vergente, maioribus illum, atque illustrioribus ornamentis decorandum ratus, cum viros vndeuiginti omni virtutum genere,laudeque præstantes (ex quibus iam tres in Pontificatu successores habuit) in Purpuratorum Patrum numerum adscriberet; ingenti omnium approbatione ; & celsioris dignitatis comprecatione, atque omine Cardinalem non minus auspicato, quam sapienter renuntiauit. Cardinalis autem creatus cum probe intelligeret, cum loci, ac dignitatis celsitudine proxime præcipitij ruinam esse coniunctam, multosque mortalium, aut cupiditatis turbine, aut ambitionis vertigine corruisse; volubilem (si ita loqui fas est) fortunæ rotam trabali clauo defixit, ne ipsi forte sua volubilitate, atque inconstantia aliquando noceret. Quid expectatis PP. AA. quid suspicamini? quid mente,& cogitatione peruolutis? Expectate rem quam vultis magnam,nouam,inauditam, callide,ac sapienter excogitatam,inuentam,perfectam,ad omnes vitæ rationes constituendas opportunam,ad memoriam sæculorum omnium, cunctarum gentium voce ac prædicatione celebrandam,dignam purpura,dignam thyara, dignam immortalitate. Vincam profecto expectationem vestram, præcurram omnes ingeniorum motus, ipsas etiam primas cogitationes præuolabo. Video vos oratione mea vehementius commoueri: sed nisi certa omnia, atque explorata, & grauissimorum hominum testimonio,atque auctoritate comprobata narrauero,nolite credere. Parauerat ille sibi (attendite quæso hominis ne dicam ingenium,an pietatem,an vtrunque?) parauerat inquam, plicatilem tabellam, quam inter carissimas res magna cum diligentia clausam custodiebat, in cuius parte altera,moribundi hominis,animamque agentis mæsta species depicta erat; in altera,elati funeris,atque exequiarum tristis,ac lugubris pompa cernebatur. at quorsum? Vt quoties illam spectaret (spectabat autem tum maxime,cum se in remotius conclaue ad numen propitiandum reciperet) toties recordaretur, quis sit honorum omnium, ac dignitatum exitus,quis terminus; toties intelligeret,qua veluti norma omnes vitę actiones & dirigendę,& metiendę essent. ergo vbi aliquid agẽdum erat,explicata ante oculos tabella, suorum consiliorum, & actionum omnium rationes, ad ineuitabilem mortis necessitatem,

& ma-

& magni illius, extremique iudicij momenta examinabat: vt ne quid vnquam aggrederetur in vita, cuius ipsum postea pœniteret in morte; & quod maxime moriens probaturus erat, id vero dum viueret, prudens, ac volens amplecteretur. Neque dubitare fas est, eum ipse pręcepto illi paruerit, vt nouissima sua commemorarit, quin etiam fructum eius consilij vberrimum ceperit, vt in ęternum non peccarit. Hinc (opinor) pius ille, atque laudabilis INNOCENTII metus manauit, quem Beatissimus Gregorius, singulare putat integrę, castęque mentis argumentum, qui ibi culpam aut agnoscit, aut suspicatur, vbi noxę periculum nullum appareat. Hinc eximius ille, pæneq; incredibilis veritatis amor, quod intelligeret perditum iri omnes, qui loquuntur mendacium. Hinc illa tam constans, tam immota, tamque inconcussa ęquitatis, iustitięque defensio, vt non modo amori, aut odio nihil vnquam concederet, sed neque illius celsitudinis obiectu allici ad flagitium, vel iactura prope iam certa à recto deflecti, aut reuocari potuerit. Hinc vox illa plane diuina, quam identidem vsurpare solebat: SI IVS FASQ. in discrimen adducatur, vel cũ honorum, ac dignitatũ assecutione contendat, se quidem facile quicquid infra Deum est, calcaturum, modo integra, atque illęsa conscientia ad extremum vsq; vitę spiritum perseueret. Hinc illa perpetua, ac firma diuini, humaniq; iuris reuerentia, vt iam Pontifex creatus, cum omnia posset, quę Christus humanę vindex, atque assertor libertatis, suum in terris Vicarium posse voluit; plurimum tamen semper sacris antiquorum Patrum legibus, sanctionibusque detulerit. Hinc illa cum seueritate iustitię temperata mansuetudo, quam pręcipue in supremo fidei, ac religionis tribunali declarauit. Hinc denique pręclara illa in omni vita ęquabilitas, qua id consecutus est, cum vt vestrum omnium maximo consensu, ac pęne inaudita celeritate, secundo comitiorum die, ingenti totius populi gratulatione Pontifex renuntiaretur, tum vt ante totius Vrbis acclamatione, & bonorum omnium votis summo Pontificatu dignus iudicaretur; sic prorsus vt omnium propemodum gentium pręiudicium in eo Pontifice declarando vestra suffragia atque comitia pręueniret. Verum INNOCENTII Pontificatus breuis quidem fuit, sed sacerdotij gloria non vulgaris. Nam cum probe intelligeret, hoc à se nouum Pastoris munus efflagitare, cum vt populos sibi subiectos leniter, benigneque tractaret, tum vt à veræ religionis, Christianęque fidei septis, aut abductas oues reuocaret, aut aberrantes, suis, si opus esset, humeris elatas, ad ouile perduceret; nihil habuerit antiquius (Gregorianę laudis ęmulator, atque vtinam etiam hęres) quam vt laxatis populo Romano liberaliter nuper impositis vectigalibus, de Barbaris ad Fidem conuocandis, deque hęreticorum perfidia tollenda, pie, ac sapienter

cogita-

cogitaret:neque cogitaret ſolum, ſed re ipſa perficere aggrederetur. Siquidem & Iaponiorum Eccleſiam impij,ac nefarij Tyranni immanitate vexatam,ſua liberalitate mirifice recreauit, & Bizantinum Collegium,ſiue Turcarum conuerſioni,ſiue Chriſtianorum inſtitutioni,ac ſolatio iampridem animo deſtinatum, tantum non inſtituit, atque fundauit. Mitto quæ de rebus Gallicis ad ſeditiones ſedandas, & ciuiles controuerſias componendas, ſapienter; ad ſubleuandam iam propè profligatam religionem,pie; ad priſtinam,& auitam fidem,atque doctrinam reuocandam, apte; ad perduelles,& diuini, humanique iuris prædones, atque archipiratas vel fallendos, vel opprimendos,callide,atq; ingenioſe cogitabat:cum vel extremam animam agens, & vix dum ſpirans,Pontificio muneri non viueret ſolum, ſed maxime etiam incumberet.Nam grauiſsimo morbo,quo is bonis omnibus,atque Eccleſiæ vniuerſæ ereptus eſt,moriēs;cum iam ceteris ex partibus oppreſſa mens eſſet,tamen extremum ſenſum ad memoriam Reipub. ſemper reſeruauit: ſibi ac ſuis (quos tamen grandæuus ſenex indulgentiſsime diligebat) penitus amiſit: ipſe per ſe caligantibus morte oculis litteras perlegere tentauit; ſed oblatos ſupplices neſcio quos libellos, vt moribunda manu ſubſcriberet, integris ſenſibus,totoque animo pernegauit; ipſe denique priuatarum ſuarum rationum oblitus, interruptis,ac moriētibus vocibus,quæ neceſſaria videbantur mandauit, & publicas Eccleſiæ neceſsitate,ne tum quidē,cū Pontificatu,vitaq; abibat, deſerendas,aut negligendas putauit.O Pontificem dignum immortalitate, dignum æternitate, qui ad publica negotia natus; & ab ipſo Deo quodammodo factus videbatur: qui cum anteacta vita, & multarum rerum vſu, tum hoc ſuo bimeſtri Sacerdotio mortales omnes in ſpem magnam erexerat, fore vt INNOCENTII Noni Pontificatus poſteris omnibus ad memoriam ſempiternam, & quaſi perfectiſsimū exemplar ad imitationem præluceret.Atque vt taceam quid bonarum artium,ac doctrinarum ſtudioſi,quotum ille patrocinium ſemper ſuſceperat; quid Romani adoleſcentes,qui quidem litteris,ac bonis moribus imbuti eſſent,ab eius munificentia,ac liberalitate ſibi iure pollicerentur;quid piorum hominum ſodalitia,ſanctimonialium cœnobia,plurima, quæ in hac Vrbe viſuntur,adoleſcentum collegia, Religioſorum familiæ, quid denique xenodochia ſperare potuiſſent ab eo, qui ita ad omne genus pietatis propenſus erat, vt cum in ſuis, ac ſuorum rebus parciſsimus videretur, in ijs tamen,quæ ad Dei cultum, ac religionem ſpectarent,ita erat profuſus,vt nullum neque modum,neque finem largitioni præſcriberet; Quis non videt quanta ſpe deciderint omnes boni?Etenim INNOCENTIO Pont. lætabantur rei frumentariæ atque annonæ copiam incredibili Pontificis vigilātia,& cura vndiq. cōporta-

ri,

ri; exules,atque latrones nostris prope ceruicibus imminētes non tam ferro,& armis,quam prudentia, & consilio dissipari; pontificias opes, & Ecclesiæ patrimonium nouis legibus sanctius communiri; fidem,atq; obedientiam à subiectis exigi, non pecunias extorqueri; huius augustissimæ, ac magnificentissimæ Basilicæ ædificationem magnis sumptibus strenue vrgeri; res tum Ecclesiasticas, tum ciuiles ad aliam quidem, sed faciliorem, longeque expeditiorem formam esse reuocatas; magistratibus nouas quasi leges,ac iura præscribi; sacerdotia non nisi probatissimis viris distribui; quoque id esset perpetuum, quādam esse rationem institutam,quę propediem euulganda,certa quædam capita, & quasi canones contineret,quibus caueretur,ne deinceps nisi pij,prudentes,atque eruditi ad ecclesiastica Beneficia promouerentur. Sic vero sapientissimus Pontifex de sui muneris functione sæpe ratiocinabatur: Romanum Pontificem ita prouincijs sibi subiectis præesse,vt non Principis modo,sed pastoris,ac parentis optimi personam sustineat;ita consentaneum videri,vt quemadmodum ipse ceteris Christianis Principibus diuinioris, atque augustioris potestatis vi, ac maiestate præfulget;sic omnis Ecclesiasticus populus vitæ sanctitate,religionis cultu,ac fidei integritate ceteris omnibus Christianis gentibus antecelleret. Itaque mansuetudinem, ac benignitatem ita cum auctoritate, atque imperij maiestate temperandam esse existimabat; vt qui antea suis consilijs maxime fidens,suæ etiam sententiæ tenacissimus esse consueuerat, inito Pontificatu, cum imperio,ac potestate nouam quamdam docilitatem, atque facilitatem induisse videretur. Iam vero de isto Amplissimo Purpuratorum Patrum Ordine quam præclare sentiret, quamque eius tuendæ,ornandæ,amplificandæ dignitatis studio teneretur,quid attinet dicere? cuidam ille,à quo ego deinde accepi,serio affirmauit,nihil vnquam Cardinalium dignitate,atque auctoritate sibi in vita carius futurum, modo sustinerent ipsi sese, neque indigne abijcerent,quam diuinitus acceperant officij maiestatem. Verum hæc omnia olim viuente INNOCENTIO fuisse vere non possumus affirmare: futura fuisse illo superstite,si anteactæ vitæ exitus quoque respondeat, si plurimi obiti magistratus ingenium,ac mores hominis satis declararunt,si ipsa Pontificatus auspicia similem cursum,atque exitum pollicebantur;nemo nisi inuidus poterit in dubium reuocare. Sed ætati quidem satis diu vixerat INNOCENTIVS; gloriæ plus etiam quam satis. Huic vrbi,quam tanquam alteram patriam diligebat,in qua tot annos tanta cum laude versatus erat,& quam sibi recenti beneficio magis deuinxerat; Ecclesiæ vniuersæ; de cuius commodis, atque vtilitatibus cogitandi, non prius finem fecit, quàm animam efflauit; amplissimo huic Collegio, cui tantum tribuebat, quantum vix

 quis-

quisquam alias ausus esset optare;bonis denique omnibus, egentibus præsertim,& calamitosis, quorum salutem,ac sospitatem clementissimus parens suis, ac suorum rationibus anteferendam putabat, immature non tam ereptus, quam ad punctum temporis, quo grauiori vulnere nostrum omnium animi confoderentur, commodatus, aut etiam eminus tantum commonstratus esse videtur. Neque tamen omnino frustra: tametsi enim quæ ad Ecclesiæ vtilitatem & sapienter cogitarat,& prudenter cōstituerat,nedum ad exitum perducere,sed ne exordiri quidem,aut inchoare potuit; paucorum tamen dierum spatio quæ sint optimi Pastoris,atque Pontificis partes,non tam voce,& oratione, quam moribus,ac vita declarauit. Cum autem multa videntur laude, atq; admiratione,longe autem magis imitatione dignissima;tum haud scio an quicquam sit,quod INNOCENTII vitam,& Pontificatum magis commendet, quam quod vir alioqui sui sanguinis amantissimus, & imprimis indulgentissimus in suos,non modo ab officio illorum causa nullo vnquam tempore recessit,sed in hoc dignitatis culmine,ac summi Sacerdotij fastigio constitutus, ita de illis & modeste,& demisse cogitabat, vt subita,ac prope inopinata mors, non tam thiaræ fulgorem,aut huiusce sublimis dignitatis celsitudinem, quam hanc illi tam singularem,atque eximiam laudem præripuisse,atque inuidisse videatur. Porro cum ab infantia pietatem aduersus Deum egregie semper coluisset, eamdem Pontifex creatus ita religiose retinuit,vt ne decumbens quidem nocturnas, diurnasve preces statis horis omiserit: cumque ingrauescente morbo Medicorum consilio,atque auctoritate ijs abstinere cogeretur,illas tamen coram se iusserit integras recitari. Augustissimum sane Eucharistiæ Mysterium,diuinamq; Liturgiam,tanta veneratione,ac cultu prosequebatur, vt cum nihil magis haberet in votis,quam Missæ sacrificio (quod ipse dum viueret,ac valeret, quotidie ferme frequentabat) interesse;antiquæ tamen grauitatis,& priscorum Canonum non immemor,eo tam sancto, solidoque gaudio carere maluit, quam permittere,aut pati, vt in eo,in quo ipse iacebat,cubiculo,Agnus ille cælestis,qui mortalium omnium scelera abluit, semel,aut iterum litaretur.Quamobrem sacrificari suo loco,& ad se Hostiam salutarem rite deferri iussit, quam,quoniam percipere non poterat, de more religiose veneraretur: vbi vero naturæ vim,ac Medicorum artem, morbi malignitate superante, de procurandis Christiano ritu sacris,animoque expiando monitus esset; primum quidem negauit se ab eo die,quo sacram Synaxim perceperat (is fuit Christo nascenti sacer) vllius sibi noxæ conscium esse: tum quæsiuit sereno, ac tranquillo animo,vtrum earum rerum tempus adesset.quod vbi aduenisse cognouit, ceterarum omnium rerum curis abiectis, rite omnia cum peracta essent,

ſent, nullum deinceps aut auribus ſermonem, aut animo cogitationem admiſit, niſi ijs de rebus, quæ ad animi ſalutem pertinerent; cum etiam paulo ante non ſemel faceſſere iuſsiſſet quoſdam, qui ipſi neſcio quid de priuatis rationibus inſuſurrabant. Meminerat enim, eum à Chriſto Domino fidelem, ac prudentem ſeruum appellari, & dignum qui in multis, id eſt, cæleſtium, ac diuinorum munerum poſſeſsione conſtituatur, qui in minimis, hoc eſt, terrenis, atque caducis dignam tanto munere fidem, atque integritatem præſtitiſſet: quam cum ille nullo vmquam tempore violaſſet in vita, mox ante omnium Iudicem ſiſtendus, in diſcrimen adducere nequaquam voluit. Sed finis ſit: nam mihi quidem venit in mentem vereri, ne Deus immortalis, noſtris flagitijs, atque ſceleribus acrius indignatus, tanto Paſtore Eccleſiam ſpoliarit, quod eam graui aliquo ſupplicio, breui aut probandam, aut (quod omen maxime abominamini) decreuerit eſſe mactandam. Te vero in hac mea extrema oratione appello INNOCENTI, ſiue in illo iam Beatorum concilio (vt auguratur animus) immortalis viuis, ſiue propediem omni labe purgatus, multoque in hoc Pontificio ſolio lætior es conſeſſurus; te, inquam, appello, qui & clariori luce perfuſus, & vehementiori caritate inflammatus res mortales neque negligis omnino, & Eccleſiæ procurationem ſine formidine, ſine labore, ſine ſolicitudine adhuc ſuſtines; petoque à te, vt hanc Vrbis totius collacrymationem, pauperum, ac viduarum fletum, & veluti in communis parentis funere, omnium ordinum eiulationem, bonam in partem interpretere; Eccleſiæ olim tibi commiſſæ cauſam apud Deum Opt. Max. quantum potes (poteris autem quantum diuinitus tibi, ac tuis plurimis virtutibus, atq; promeritis conceſſum fuerit) promouere ne deſinas: vt quando ipſa per te didicit, & quantum amiſerit, & quid potiſsimum debeat optare, votis etiam ſuis te maxime agente, te duce, atque auſpice aliquando damnetur.

LAVS DEO.